

Opmerkingen MPVO 25/1/24
 + bnr. 43718699
 Thar.
 Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
 Wetenschap

Veel dank voor zeer
goede notitie! Eens
 met Lynn. MUP

TER BESLUITVORMING
 Aan: MPVO

Voortgezet Onderwijs

Van

Datum

17 januari 2024

Referentie

Bijlagen

2. Notitie – herijking sturing
 funderend onderwijs

3. Bijlage 2 –
 Verkiezingsprogramma's

Intern OCW afgestemd
 KenO, OPO, OVO, FEZ

nota

Herijking sturing funderend onderwijs

Aanleiding

In september 2023 hebben we u gesproken over het proces en de dilemma's van de herijking van de sturing in het funderend onderwijs. Sindsdien hebben we alle veldpartijen over dit vraagstuk gesproken **Onderhandeling** en achterliggende notitie opgesteld. **Onderhandeling**

De notitie is de opmaat naar de Kamerbrief en zal na uw reactie worden omgevormd tot een Kamerbrief. Beide stukken zijn gedeeld met DUO en WJZ. Het oordeel vanuit DUO en WJZ is afhankelijk van de specifieke uitwerking van de pakketten en we borgen dat dit wordt meegenomen in de uiteindelijke Kamerbrief. Met deze nota leggen we een aantal punten ter bespreking voor, vragen we uw reactie op de notitie **Onderhandeling**. Desgewenst gaan we graag met u over deze stukken in gesprek.

Gevraagd besluit

- 1) Herkent u zich in de voorkeursrichting zoals geschetst in pakket B in de notitie?
- 2) Herkent u de probleemanalyse uit de notitie?
- 3) Deelt u de opzet om de Tweede Kamer via deze drie samenhangende pakketten inzicht te geven in keuzes die gemaakt kunnen worden?
- 4) Wilt u arbeidsvoorwaarden ook integraal in deze pakketten opnemen of liever separaat presenteren?
- 5) **Onderhandeling**

Ja
 Ja
 Ja

Integraal opnemen, in het licht van eerdere discussies de impact van bepaalde sturingskeuzes etc.

Toelichting

Ad 2) De probleemanalyse

De probleemanalyse is opgesteld n.a.v. gesprekken met alle veldpartijen¹. Zij hebben, gezamenlijk met ambtelijk OCW, de input geleverd voor de geïnventariseerde problemen. De probleemanalyse is nu vrij uitgebreid, 12 problemen, maar zal teruggebracht worden naar 3 à 4 problemen met bijbehorende dilemma's. In de gesprekken met de veldpartijen zijn naast deze 12 problemen, nog meer problemen benoemd. Deze aanvullende problemen zijn kortweg onder te verdelen in de categorieën: concurrentie, passend onderwijs,

¹ Er is gesproken met AOb, AVS, CNV Onderwijs, FNV Onderwijs, FvOV, LAKS, LBVSO, Netwerk LPO, Ouders en Onderwijs, Platform Theoretische leerweg, PO-raad, Schoolleiders VO, Schoolleiders voor de Toekomst, Sectorraad Praktijkonderwijs, Sectorraad Gespecialiseerd Onderwijs, Sectorraad Samenwerkingsverbanden VO, Stichting Platforms VMBO, VOO, VO-raad, VTOI-NVTK en VvOB.

Ja, naar suggesties.

onderwijsinrichting en overig. We kiezen ervoor om de problemen uit de categorie concurrentie mee te nemen in de herijking, omdat deze problemen te maken hebben met bekostiging en de sturing vanuit OCW. Problemen m.b.t. passend onderwijs, onderwijsinrichting en overige problemen laten we buiten de herijking.

8

Ad 3) De drie pakketten

Zoals aan de Kamer is toegezegd zijn er pakketten opgesteld om het sturingsvraagstuk te beantwoorden. Vooralnog hebben we de volgende drie pakketten voor ogen:

- *Pakket A: Regie bij besturen: terug naar hoe de decentralisatie ooit bedoeld was.* In dit pakket wordt ervoor gekozen om terug te gaan naar de grondgedachte van de decentralisatie, waarbij de overheid op afstand staat, de besturen veel vrijheid hebben om goed onderwijs te realiseren, maar tegelijkertijd zich ook (transparant) moeten verantwoorden. De overheid onderneemt geen initiatieven, waardoor besturen uit positie raken. In dit pakket blijft de lumpsum zoals deze nu is.
- *Pakket B: Leraren en schoolleiders beter in positie.* Dit pakket gaat uit van subsidiariteit en ontzorgen. Daarom krijgen de schoolleider en de leraar een stevigere positie ten opzichte van het bestuur voor alles wat direct de klas en de onderwijshoud raakt. Het bestuur behoudt een belangrijke rol in het creëren van alle randvoorwaarden die nodig zijn om dit goede onderwijs te kunnen geven, blijft eindverantwoordelijk voor de kwaliteit en krijgt expliciet verantwoordelijkheid voor samenwerking met andere besturen en scholen. Om grip te krijgen op de onderwijsinvesteringen komt er een nieuw financieringsinstrument voor nieuwe investeringen of ter vervanging van bestaande subsidies, waarmee voorwaarden kunnen worden verbonden aan de middelen. Ook wordt er ingegrepen in de lumpsum door normen te stellen voor de basisbekostiging en wordt de verantwoording versterkt.
- *Pakket C: Regie op schoolniveau: het onderwijs wordt op schoolniveau aangestuurd.* Dit pakket gaat uit van actieve centrale sturing. OCW krijgt een actief sturende rol en die sturing vindt plaats op het schoolniveau. Dit betekent dat besturenkoepels worden opgeheven. Hierbij kunnen dezelfde bekostigingsmaatregelen als in pakket B worden getroffen, maar dan op schoolniveau.

nee

(mooi) + deducatie is niet mededelen.
→ bevoegdheid
→ verantwoord (wie ook onderwijs - reguleert)

8

m.i. onverwachts van + onduidelijk.

Wat betreft de beschreven pakketten is met de veldpartijen geïnventariseerd hoe zij de sturing vanuit OCW nu ervaren en hoe zij vinden dat de sturing moet zijn.

[Redacted text]

Er is nog niet met veldpartijen of het veld gesproken over de concrete inhoud van de drie pakketten zoals deze nu geschetst worden in **Onderhandeling** de notitie. We zijn van zins dat de komende weken te doen.

keep me posted!

Ad 4) Arbeidsvoorwaardenvorming onderdeel van de pakketten?

→ In de kabinetsreactie op het IBO, zijn er drie thema's onder de herijking geschaard: zeggenschap, bekostiging en arbeidsvoorwaardenvorming. Vanuit de probleemanalyse zien we dat er met name problemen zijn gevonden gerelateerd aan zeggenschap en bekostiging. Daarnaast is de relatie tussen de sturingsfilosofie en zeggenschap en bekostiging sterker dan de relatie tussen de sturingsfilosofie en arbeidsvoorwaardenvorming. We zouden er daarom voor kunnen kiezen om pakketten te vormen op basis van de sturingsfilosofie en maatregelen op het gebied van zeggenschap en bekostiging en vervolgens een apart stuk op kunnen nemen over de arbeidsvoorwaardenvorming. Daarbij kunnen we wel benoemen dat bepaalde sturingskeuzes bepaalde keuzes in de arbeidsvoorwaardenvorming uitsluiten. Ook is het mogelijk om alle drie de thema's te verwerken in de pakketten, zoals de pakketten nu zijn gepresenteerd in de notitie. Het is beide mogelijk en we horen graag wat uw voorkeur heeft.

nee, zon het integraal
benaderen. Juist omdat er
wel dieptelijk consequenties
zijn die voortvloeien uit
bepaalde (sturings) keuzes.

05/03/24 of Merel wijzen MARC
by notaw. 44321052 +

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

br/wr.: 4433156

TER BESLUITVORMING
Aan: MPVO

Onderwijsprestaties en
Voortgezet Onderwijs

Van
Persoonsgegevens

Datum
26 februari 2024

Referentie
44321052

Bijlagen
Kamerbrief herijking sturing
funderend onderwijs

Intern OCW afgestemd
DGPV, DUO, FEZ, IVHO, KenO,
OPO, OVO, WJZ

nota

Kamerbrief herijking sturing funderend onderwijs

Aanleiding

In januari 2024 heeft u van ons een notitie ontvangen waarin we de probleemanalyse en mogelijke pakketten deelden. Sindsdien zijn er diverse gesprekken met het veld geweest (regiobijeenkomsten, een 'whole-system-in-the-room'-gesprek en gesprekken met onder andere Sietske Waslander en Merel van Vroonhoven). Op basis van deze gesprekken en de eerder gedeelde notitie is een Kamerbrief opgesteld. Deze Kamerbrief is afgestemd met OPO, OVO, KenO, FEZ, DUO, WJZ en de inspectie. De brief is ook voorgelegd aan FIN en AZ. Van AZ verwachten we nog een reactie, de inhoud van de brief is wel al met hen besproken. We leggen de brief en een aantal aanvullende beslispunten graag ter reactie aan u voor.

Beslispunten

1. Wilt u expliciet een voorkeur voor een van de drie pakketten uitspreken en zo ja, hoe uitgebreid wilt u dit?
2. Wilt u deze conceptbrief delen met de betrokken veldpartijen, voordat hij aan de Kamer wordt verzonden?
3. Bent u ermee akkoord om deze brief door te geleiden naar de CWIZO en MR?

1) Wel voorkeure, maar summier.
2) Brief was delen als er een kabinetsstandpunt is.

Toelichting

Ad 1) Voorkeurspakket meegeven in de brief

In de brainstorm van september 2023 heeft u aangegeven dat u zich, in de Kamerbrief over de herijking, wilde uitspreken voor een voorkeurspakket. Nu er een conceptbrief ligt, toetsen we graag of u nog hetzelfde standpunt heeft. Het voordeel van het opnemen van een voorkeursoptie is dat we inhoudelijk pakket B de beste optie vinden en daar ook voor uit willen komen. Pakket C kent immers grote uitvoeringsconsequenties.

ja!

Onderhandeling

Daarnaast is het kabinet demissionair. Het is beide mogelijk en we horen graag wat uw voorkeur heeft.

Mocht u ervoor kiezen om wel een voorkeur voor een van de drie pakketten uit te spreken, dan is nu in de brief een vrij summier tekst opgenomen waarin we onze voorkeur voor pakket B uitspreken. We horen graag of u voorkeur heeft voor deze behandeling van het voorkeurspakket of dat u een uitgebreidere argumentatie waarom we tot deze keuze komen wilt.

Ad 2) Conceptkamerbrief delen

Tijdens deze herijking zijn de verschillende veldpartijen nauw betrokken (geweest), zowel qua proces als inhoud.¹ We spreken hen regelmatig over de voortgang van deze herijking. Op donderdag 29/2 is de lijn en globale inhoud van de Kamerbrief met de veldpartijen besproken. Een aantal veldpartijen, [REDACTED] hebben voor deze bijeenkomst in een brief gevraagd of zij de conceptbrief voor publicatie mogen zien. We zien dat deze partijen echter ook goed kunnen leven met de huidige aanpak, waarin we ze via een presentatie meenemen door de brief. [REDACTED]

naar na
basissituatie -
standpunt

[REDACTED] We horen graag of u de conceptbrief met hen wilt delen.

Ad 3) Doorgeleiding brief CWIZO en MR

Voor deze herijking zijn we van plan de Kamerbrief op 25/3 te agenderen in de CWIZO en op 5/4 in de MR. Daarna zal de brief aan de Kamer worden verzonden.

Overige toelichting

Kanttekeningen vanuit DUO bij het vervolgproces

Samen met DUO hebben wij zorgen over de uitvoering van pakket C. Pakket C vraagt namelijk grote wijzigingen in het onderwijsstelsel. Dit brengt aanzienlijke uitvoeringslasten met zich mee, voor zowel het veld als voor DUO. Dit lijkt niet op korte termijn te absorberen en uit te voeren. In de Kamerbrief zijn de uitvoeringsconsequenties van pakket C stevig neergezet bij 'voor- en nadelen en uitvoering'. Verder wil DUO graag het goede gesprek voeren over de gerichte bekostiging en hoe hier invulling aan wordt gegeven. Dit wordt meegenomen in het traject rondom de gerichte bekostiging.

✓
terecht!

Beeld vanuit de veldpartijen

Zoals aangegeven hebben we de veldpartijen veelvuldig in dit proces gesproken. We hebben hen ook steeds gevraagd om input, om de analyse en pakketten aan te scherpen. Als antwoord op dit verzoek hebben [REDACTED] officiële brieven gestuurd. In deze brieven spreekt met waardering uit voor het proces maar deelt men ook zorgen. [REDACTED]

[REDACTED] een aanvullend gesprek geweest, waarna we de Kamerbrief nog verder hebben aangescherpt. [REDACTED]

was!

¹ Er zijn gesprekken gevoerd met de algemene Onderwijsbond (AOB), de academie en vakvereniging schoolleiders (AVS), CNV Onderwijs, FNV Onderwijs, Federatie voor Onderwijsvakorganisaties (FvOV), de leerlingvertegenwoordiging vanuit het LAKS en LBVSO, Netwerk LPO, Ouders en Onderwijs, Platform Theoretische leerweg, PO-Raad, Schoolleiders VO, Sectorraad Praktijkonderwijs, Sectorraad Gespecialiseerd Onderwijs, Sectorraad Samenwerkingsverbanden VO, Stichting Platforms VMBO, Vereniging Openbaar Onderwijs (VOO), VO-raad, Vereniging van toezichthouders in onderwijs en kinderopvang (VTOI-NVTK) en de Vereniging voor Onderwijsbestuurders (VVOB).

[Redacted] **Onderhandeling**
[Redacted] Dit hebben we meegenomen in de brief. Er
volgt nog een aanvullend gesprek [Redacted] **Onderhandeling** .

In het gesprek van donderdag 29/2, waar de vertegenwoordigers van de bestuurders, leraren, schoolleiders, ouders en leerlingen aanwezig waren, werd door de veldpartijen veel waardering geuit voor de manier waarop het proces wordt doorlopen. Tijdens de bespreking van de lijn van de conceptbrief kwamen de verwachten standpunten naar voren. [Redacted]

[Redacted] **Onderhandeling**
[Redacted] **Onderhandeling**
[Redacted] **Onderhandeling**
[Redacted]

Wat goed
→ dank +
complimenten
voor alle
betrokkenen
collega's!

Kanttekening vanuit IRF

De brief is voorgelegd aan de IRF. Er zijn vanuit IRF en FEZ enkele kanttekeningen. We zullen de afstemming voortzetten. Op hoofdlijnen gaat het hen om het volgende:

- Zij missen nuance in de brief. Zo wordt de probleemanalyse erg stellig gebracht (o.a. "overheid stuurt inconsistent en indirect").
- T.a.v. de status van de brief: de schets op hoofdlijnen past bij de demissionaire status maar voor daadwerkelijke keuzes is nadere uitwerking nodig.
- Het punt over de arbeidsvoorwaardenruimte publiceren ligt gevoelig en moet op een later moment nog goed met FIN afgestemd worden.

is feitelijk juist in...

Voorbereidingsuitspraken
≠ def. keuze!

... dat dit wel erg stellig is. Wijze van sturing is inderdaad wel verdeloosbaar en niet perse inconsistent. ("politieke wensen")

nota

TER BESLUITVORMING

Aan: MOCW, MPVO

Onderwijsprestaties en
Voortgezet Onderwijs

Van

[Redacted]

Datum

25 maart 2024

Referentie

Bijlagen

Kamerbrief Herijking sturing
funderend onderwijs,
Ministerraadformulier en Digitale
minuut

Intern OCW afgestemd

DGPV, DGHBE, DUO, FEZ,
IVHO, PO, VO, WJZ

Interdepartementaal
afgestemd

AZ, BZK, Def, EZK, Fin, SZW,
VWS

Aanlevering Kamerbrief Herijking sturing funderend
onderwijs aan MR

Aanleiding

De Kamerbrief over de herijking van de sturing in het funderend onderwijs is besproken in de CWIZO van 25 maart. Na bespreking gingen de aanwezigen, met enkele toevoegingen, akkoord met doorgeleiding van de brief naar de Ministerraad van 5 april. De aangepaste brief en het bijbehorende Ministerraadformulier leggen we graag ter ondertekening aan u voor.

Gevraagd besluit

1. Gaat u akkoord met het aanleveren van bijgevoegde brief en formulier voor de Ministerraad van 5 april?

Toelichting

Ad 1) Aangepaste Kamerbrief

De bijgevoegde Kamerbrief is aangepast op basis van de bespreking in de CWIZO en van verschillende gesprekken die afgelopen week nog zijn gevoerd. Tijdens de CWIZO bleek dat alleen SZW om een aantal tekstuele wijzigingen verzocht. De andere departementen hadden geen aanvullingen op de inhoud van de brief en zijn zonder wijzigingen akkoord gegaan met de brief en met doorgeleiding naar de MR. Op verzoek van SZW is het volgende gewijzigd:

- Er is bij alinea 3.1 een zin toegevoegd over het belang en de noodzaak van een beroepsgroep voor leraren.
- We hebben toegevoegd aan alinea 2.2 dat transparantie kan bijdragen aan een realistisch beeld over de besteding van de middelen en zo de beeldvorming kan wegnemen dat het geld niet naar het primaire proces gaat.
- We hebben toegelicht dat de inzet van de gerichte bekostiging zorgvuldig moet worden gewogen om overladenheid te voorkomen (zie 3.1).
- We hebben aangekondigd dat de mogelijke vormgeving en de effecten van de herziening van de kleinscholentoeslag nog worden gedeeld met de Kamer (alinea 3.1).

[Redacted]
[Redacted]
Eenheid Kabinet
[Redacted]

Daarnaast zijn er afgelopen week nog gesprekken gevoerd [Redacted]

[Redacted] **Onderhandeling** n.a.v. brieven die zij hebben gestuurd over de herijking. Ook is er een aanvullend gesprek geweest met **Onderhandeling** en is er een digitale bijeenkomst voor leraren georganiseerd. Op basis van deze gesprekken is het volgende gewijzigd:

- Vanuit de digitale bijeenkomst met leraren kwam het signaal naar voren dat leraren zich soms ook niet uitspreken in de medezeggenschapsraad, omdat zij zich onveilig voelen. Dit vinden wij een belangrijk signaal wat niet mag ontbreken in deze brief. Dit is dan ook toegevoegd aan de probleemanalyse alinea 2.3.
- Naar aanleiding van **Onderhandeling** kwam ook naar voren dat de overladenheid van het onderwijs niet alleen door overheid en politiek tot stand komt. Besturen hebben hier soms ook een rol in, doordat zij meer vragen van leraren en schoolleiders dan noodzakelijk is vanuit de verantwoordingseisen of inspectiekaders. Dit is toegevoegd aan de probleemanalyse alinea 2.1.

Datum
25 maart 2024

Stakeholderssessie voor verzending brief

Op 4 april is er nog een stakeholderssessie. In deze sessie nemen we de veldpartijen mee in de allerlaatste stand van zaken m.b.t. tot de brief, zodat zij niet verrast zullen worden bij publicatie.

Titel scenario B

Eerder hebben wij richting u aangegeven dat we nadachten over een alternatieve titel voor scenario B, aangezien de huidige titel vrij lang is. Na overleg met communicatie bleek echter dat deze titel van alle opties het beste de lading dekt, zonder nietszeggend te worden. Daarom is de titel van scenario B hetzelfde gebleven.

nota

TER ONDERTEKENING
Aan: MPVO

Onderwijsprestaties en Voortgezet Onderwijs

Van

Parsoonsgegevens

Datum

5 april 2024

Referentie

Bijlagen

Kamerbrief Herijking sturing
funderend onderwijs,
Beslisnota's-gelakt

Intern OCW afgestemd

DGFO, DGHBE, DUO, FEZ,
IVHO, KenO, OPO, OVO, WJZ

Interdepartementaal afgestemd

AZ, BZK, Def, EZK, Fin, SZW,
VWS

Ondertekening Kamerbrief Herijking sturing funderend
onderwijs

Aanleiding

De Kamerbrief is vrijdag 5/4 besproken in de MR. Op basis van de bespreking in de MR is de Kamerbrief klaargemaakt voor verzending aan de Tweede Kamer. Daartoe zijn ook de gelakte beslisnota's toegevoegd.

Gevraagd besluit

- Gaat u akkoord met het verzenden van bijgevoegde Kamerbrief en beslisnota's aan de Kamer?

Kernpunten

- In de kabinetsreactie op het IBO "Koersen op kwaliteit en kansengelijkheid" is aangekondigd dat er een fundamentele herijking van het sturingsmodel komt in het funderend onderwijs. Hierbij wordt kritisch gekeken naar de bekostiging (lumpsum en subsidies), de zeggenschapsstructuur (wie gaat waarover) en de arbeidsvoorwaardenvorming.
- In de Kamerbrief die voorligt ter ondertekening presenteren we de probleemanalyse, maatregelen die nodig zijn ongeacht sturingskeuze en mogelijke sturingsscenario's. Het doel van deze brief is om het gesprek met de Kamer over de herijking en sturingswijze te voeren.
- De brief is een uitwerking van een toezegging van voormalig MPVO, geeft uitvoering aan de moties Beertema¹ (PVV; evaluatie huidig bestuursmodel, incl. herstel primaat van de politiek en voor- en nadelen lumpsumfinanciering) en Van Meenen² (D66; voorstellen voor één cao funderend onderwijs met de minister en de vakbonden) en reageert op motie Soepboer (NSC; onderzoek norm aandeel lumpsum voor primair proces). Met de brief reageren we ook op het Onderwijsraadadvies "Een duidelijke positie voor schoolbesturen" en voldoen we aan de toezegging uit het Commissiedebat Leraren.
- In de beslisnota's zijn de persoonsgegevens gelakt en zijn standpunten van andere departementen en vertegenwoordigers uit het veld gelakt. Dit is afgestemd met WJZ.

¹ Tweede Kamerstukken, vergaderjaar 2022-2023, 36 200 VIII, nr. 70

² Tweede Kamerstukken, vergaderjaar 2022-2023, 36 200 VIII, nr. 87

